

Oksekamp og korstog i Oksitania

Tautavel ligger omgitt av vinmarker som alle landsbyer her i verdens største vinområde. Men se opp for løpende okser.

Tekst og foto: Svein Erik Dahl

Middagsheten har lagt seg. På denne tiden av døgnet er det knapt et menneske å se.

Vi setter oss på en benk i skyggen av et tre. Husene har skoddene slått for, bare sirissen er travelt opptatt. Om en søker etter hvilepuls, så må dette være stedet. For en turist, vel å merke.

VI ER PÅ BILTUR i Corbière i Languedoc-Roussillon-regionen, i sentrum av det området som i middelalderen ble kalt Ok-

sitania, som omfattet hele Sør-Frankrike, inkludert Monaco, Provence og nordvestre Italia. Veiene er smale, svingene krappe, men det føles trygt å ferdes her, folk i området er hensynsfulle sjåfører. Vinmarkene folder seg ut i det ville kalksteinslandskapet, i bratte heng og mykere daler. Languedoc-Roussillon er verdens største vinmark med sine forskjellige mikroklimaer og varierte jordsmonn. Karrig jord og mang en het og tørr sommer har gjort vinstokkene en kortvokst og knudrete

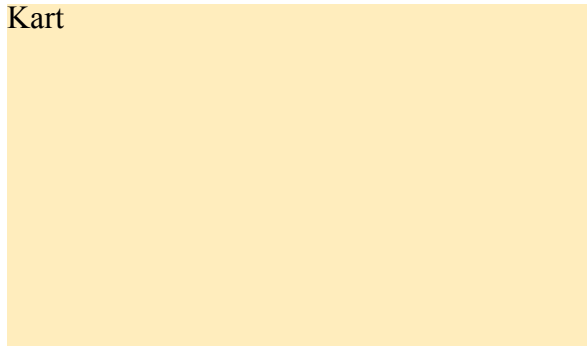
form, som om de klorer seg fast til livet. Det gjør også mange av vinbøndene; å være vinbonde i dette området kan være krevende. De siste årene har klimaet vært ustabil med for mye eller for lite av vann og varme.

EN ANNEN UTFORDRING i mange år har vært omleggingen fra kvantitet til kvalitet. En skal ha både tålmodighet, vilje og god kunnskap for å frambringe vin av beste slaget. Mange har fått det til og utvalget er stort. Langs veien ser vi stadig skilt som byr oss til prøvesmaking av de forskjellige vingårdenes herligheter, fra druer som Carigan, Merlot og Syrah. Fra benken vår i skyggen ser vi opp mot l'Arago-grotten der det en gang holdt til mennesker. Funnet som ble gjort i 1971 var sensasjonelt. "Mannen fra Tautavel", var en homo erectus, og funnet forteller at han levde her for 450 000 år siden. I Musée de Préhistoire i Tautavel kan du se sporene etter disse første menneskene i Europa og en rekonstruksjon av levemåten deres.

KATARENES TILFLUKTSSTED ble Oksitania kalt. Katarene var forfulgt av den katolske kirken. De la seg ut med pavekirken ved å ta avstand fra den groteske rikdommen og maktbegjæret som styrte dem vekk fra Gud. Katarene (av catsarsis: ren) var en bevegelse med røtter i Armenia og Bulgaria. De mente den materielle verden tilhørte den onde del av skapelsen, Rex Mundi, og søkte seg et liv i askese. De kalte seg "De perfekte". Alt i alt falt dette Pave Innocens III tungt for brystet, og i 1209 sendte han et korstog etter dem for å gjøre slutt på hele bevegelsen. Albigenser-korstogene klarte ikke å fullføre pavens idé mens han levde ettersom katarene hadde stor lokal støtte og fikk beskyttelse. Inkvisisjonen fortsatte den

Kart

innbitte forfølgelsen i Guds navn, helt til den siste katar, Guilhem Bélibaste ble brent på bålet i den lille landsbyen Villeroouge-Termenés i 1321.

FRA DET 12. ÅRHUNDRE og fram til den franske revolusjonen (1789–1799) var byen Narbonnes mektige erkebiskoper her i Villeroouge-Termenés. I den renoverte borgens kan du få et grundigere innblikk i middelalderen, Inkvisisjonen og katarens historie. Det audiovisuelle guidesystemet fører deg fra rom til rom, og tar deg med inn i Belibastes historie og siste dager. Han kalles fortsatt "den siste perfekt", til tross for at han hadde begått de fleste synder i løpet av sitt liv, fra mord til brudd på søli-

batet.

Hvert annet år arrangeres Estival Médiéval der alle byens 157 innbyggere deltar. Store som små kledd på middelaldervis, gjør de hele landsbyen om til en teaterscene i tre dager.

UMERKELIG SENKER FOLK stemmene når de går inn i borgens egen restaurant, Restaurant Médiéval. Lys fra trange vinduer og talglys og gregorianske toner forsterker opplevelsen av å bli hentet inn i en annen tid. En vennlig kvinnelig kelner kledd i tidsriktige klær bøyer seg mot oss og ønsker oss velkommen med en mild og lav røst. Menyen byr på herligheter fra middelalderkjøkkenet.

Ingen pottes frites her, fastslår følgets tenåring med et lite sukk, og vi legger til at selv om inkaene dyrket poteten i Andesfjellene allerede for 8000 år siden, så kom den ikke til Europa før på 1500-tallet.

Vi spiste neper inntil potetene kom. Menyen byr på mat hentet fra nærområdene; kjøtt, ost, brød og grønnsaker og nøtter med urte- og honningsausser, krydret til sansenes ære og ganens forgylling.

OMRÅDETS EGET SPRÅK var i bruk fram til 1200-tallet. Oksitansk ble regnet som et språk nært beslektet med katalansk. Da den franske kongen i 1859 erklærte at det nordfranske "langue d'oïl", og ikke det sørfranske "langue d'oc", skulle være Frankrikes offisielle språk, ble det oksitanske språkets livsnerve ytterligere skadd, men ikke kuttet over. I dag regner en med at rundt åtte millioner mennesker kan forstå språket, to millioner kan delvis snakke det, i tillegg finner vi det i stedsnavn. Det er ikke langt mellom borgene i dette området, og en av de mest imponerende er Peyrepertuse (på oksitansk gjennom-

boret stein). På 800 meter over havet, nå bare ruiner igjen, ligger borgens. Den er strategisk plassert i forhold til det som den gang var grensen mellom Frankrike og Spania, og i sin tid et viktig tilfluktssted for katarerne med inkvisisjonen hakk i hæl. Etter å ha kavet oss opp den bratte stien blir belønningen en utsikt av de helt store, og her treffer vi på tre mennesker som ikke er forfulgt av annet enn sin lidenskap til rovfugler. Gribb, ørn, ugler og falcker, alle i falconieren Patrices faste kommando svever de høyt over oss – eller så nær at vi hører suset fra vingene og dukker instinktivt.

ADVARSELSKILT OM LØPENDE okser i gatene i Céret, sier oss at vi nærmer oss Spania, tett opp til grensen ved Catalonia. Skjønt okser, de er ganske små ungdyr med hornspissene polstret, og de beskyttes av hester på hver side. Sammen raser de opp og ned bulevarden. En og annen kjekkas får fatt i halen til det vettskremte dyret og forsøker å holde den så lenge som mulig. Det hele er langt fra så farlig som okseløpet i Pamplona og koster ingen livet, hele poenget er å holde i halen. Det er rugbyfestival i byen med øldrikking. For den lokale antikvitetshandleren blir festlighetene i meste laget. Han stenger butikken for tre dager – og drar ut av byen. Pablo Picasso oppdaget Céret i 1911. Om det var for byens berømte kirsebær som ved begynnelsen av hver sesong sendes presidenten vites ikke, men i alle fall satte han Céret på kunstkartet for godt. Braque, Matisse, og Chagall var blant de mange andre kunstnerne som oppsøkte byen, og Musée d'Art Moderne de Céret har en stor samling med deres verker.

REISER DU VIDERE til kysten, til den fargesterke byen Collioure, vil du også der finne kunsten deres. Til denne uvirkelig vakre byen med kirken som alle tror er et fyrtårn, kom også den spanske poeten Antonio Machado, flyktning fra Francos diktatur. Omgitt av all skjønnheten levde han der et liv i mørk lengsel, og døde før han fikk komme tilbake til hjemlandet. Av alt han laget, husker vi kanskje bare den ene linjen av et dikt, noen få ord blant tusen. De veier nok til at vi vil ta dem med oss videre i livet:

– Det finnes ingen vei, veien blir til mens du går. Eller for vår del; mens du kjører, for rundt neste sving venter en ny opplevelse

